

Warszawa, 27-10-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.813.14.2025.AM

Pani

Barbara Nowacka

Minister Edukacji

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister,

jako Rzecznik Praw Obywatelskich, pełniący – na podstawie art. 18 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz.U. z 2024 r. poz. 1175, ze zm.) – funkcję niezależnego organu do spraw równego traktowania, monitoruję projekty legislacyjne i inne inicjatywy, które mogą przyczynić się do urzeczywistnienia zasad równego traktowania i niedyskryminacji, także w środowisku szkolnym.

Aktualnie Ministerstwo Edukacji Narodowej opracowuje nową podstawę programową. Zgodnie z informacjami udostępnionymi na dedykowanej temu procesowi stronie internetowej¹ w najbliższym czasie nastąpić ma przekazanie projektów nowych podstaw programowych wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w szkole podstawowej do konsultacji publicznych i uzgodnień. W związku z tym, a także mając na względzie konieczność budowania opartego na szacunku i równości systemu

---

¹ Informacje na temat reformy systemu oświaty, w tym opracowywania nowych podstaw programowych, dostępne są pod adresem: <https://reforma26.men.gov.pl/> [dostęp: 16 października 2025 r.].

oświaty, chciałbym zwrócić uwagę Pani Minister na potrzebę zaakcentowania treści antidyskryminacyjnych w nowo opracowywanych podstawach programowych.

Podstawa programowa to dokument regulujący proces nauczania i wychowania wyznaczający cele kształcenia, czyli ogólne kierunki kształcenia oraz treści nauczania stanowiące szczegółowe wymagania dotyczące oczekiwanych wiadomości i umiejętności, które powinien posiadać uczeń po zakończeniu określonego etapu edukacyjnego. Wyznacza ona również szkołom i placówkom oświatowym obowiązki dydaktyczne, wychowawcze i organizacyjne wobec każdego ucznia.

W obecnie obowiązujących podstawach programowych kwestie dotyczące przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, równego traktowania czy tolerancji nie są uwzględnione w stopniu wystarczającym. Tymczasem włączenie tych treści do procesu nauczania jest jednym z najskuteczniejszych instrumentów urzeczywistniania standardu równego traktowania w środowisku szkolnym. Celem jest umacnianie wśród uczennic i uczniów postaw takich jak szacunek dla drugiego człowieka, uznanie różnorodności i złożoności współczesnego świata. Oczywiście powinno się to odbywać w formie i treści adekwatnej do stopnia rozwoju i nabywanej wiedzy ogólnej, a także z uwzględnieniem wyrażonych w Konstytucji RP zasady bezstronności światopoglądowej władz publicznych oraz prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem.

Chciałbym zwrócić uwagę, że wskaźnik poparcia dla edukacji antidyskryminacyjnej wśród samych uczniów i uczennic jest wysoki – zdecydowana większość z nich (81,5%), biorąca udział w zrealizowanym na zlecenie Rzecznika Praw Obywatelskich badaniu, którego wyniki zawiera publikacja „Równe traktowanie w szkole. Raport z badania w szkołach oraz analiza ilościowa programów wychowawczo-profilaktycznych”², uważała, że powinna być ona prowadzona w szkołach.

Kwestie dotyczące równości kobiet i mężczyzn, niestereotypowe role płciowe, rozwiązywanie konfliktów bez użycia przemocy w relacjach międzyludzkich, rozróżnianie form przemocy seksualnej, w tym molestowania seksualnego, orientacji psychoseksualnej, potrzeb osób w kryzysie zdrowia psychicznego i z niepełnosprawnościami czy prawa do integralności osobistej są zaznaczone w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu „Edukacja

---

² Zob. raport RPO pt. „Równe traktowanie w szkole...”, s. 7.

zdrowotna”³. Niemniej jednak – biorąc pod uwagę, że jest to przedmiot nieobowiązkowy, a wskaźnik rezygnacji z uczęszczania na „Edukację zdrowotną” jest wysoki⁴ – aktualnie większość uczniów i uczennic ma niewielkie możliwości dostępu do wiedzy i umiejętności dotyczących wskazanych wyżej zagadnień w ramach systemu edukacji formalnej.

W raportach międzynarodowych organów monitoringowych formułowane są zalecenia dotyczące włączenia do podstawy programowej treści związanych z przeciwdziałaniem dyskryminacji. Zalecenia te powinny być w jak największym stopniu wdrożone, co wynika z międzynarodowych zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej. W szczególności w raporcie Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI) zauważa się brak wystarczającej edukacji równościowej w polskich szkołach⁵. Zalecenie realizowania programów edukacyjnych na temat dyskryminujących norm i przekonań, w celu zwalczania stygmatyzacji osób ze względu na różne cechy szczególne przekazał Polsce także Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i

---

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 6 marca 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2025 r. poz. 378).

⁴ Zob. informacje dostępne na stronie: <https://www.pap.pl/aktualnosci/w-najwiekszych-miastach-z-edukacji-zdrowotnej-wypisana-ponad-polowa-uczniow> [dostęp: 16 października 2025 r.].

⁵ Zob. pkt 16 raportu ECRI dotyczącego Polski przyjętego 27 czerwca 2023 r. i opublikowanego 18 września 2023 r.; raport dostępny pod adresem: <https://rm.coe.int/ecri-report-on-poland-translation-in-polish-/1680ac93bb> [dostęp: 16 października 2025 r.].

Kulturalnych⁶ czy Grupa Ekspertów do spraw Przeciwdziałania Przemocy wobec Kobiet i Przemocy Domowej (GREVIO)⁷ w odniesieniu do przemocy ze względu na płeć.

Pragnę przypomnieć, że na szkołach, jako miejscu kształtowania charakterów i postaw oraz nadzorujących je organach spoczywa obowiązek podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami, a także wspierania równości wszystkich osób zarówno w działalności edukacyjnej, jak i wychowawczej. Wynika on zarówno z aktów rangi ustawowej – m.in. art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2025 r. poz. 1043, ze zm.), jak i wielu wiążących Polskę umów międzynarodowych, m.in. Konwencji w sprawie zwalczania dyskryminacji w dziedzinie oświaty sporządzonej w Paryżu dnia 15 grudnia 1960 r. (Dz.U. z 1964 r. Nr 40, poz. 268) czy Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169, ze zm.). Odpowiednio przygotowane podstawy programowe z pewnością pozytywnie wpłyną na realizację tego obowiązku.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 17b pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2024 r. poz. 1264, ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o odniesienie się do niniejszego wystąpienia.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

⁶ Zob. pkt 23(c) uwag końcowych Komitetu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych dotyczących siódmego raportu okresowego dla Polski (E/C.12/POL/CO/7), dostęp pod adresem: <https://docs.un.org/E/C.12/POL/CO/7> [dostęp: 17 października 2025 r.].

⁷ Zob. pkt 88 raportu GREVIO dotyczącego rozwiązań prawnych i innych, służących wdrożeniu postanowień Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska) – ocena wyjściowa (GREVIO/Inf(2021)5), przyjętego 23 czerwca 2021 r. i opublikowanego 16 września 2021 r., dostęp pod adresem: https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-02/RAPORT_GREVIO_PL.pdf [dostęp: 17 października 2025 r.].

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

- 1) Pani Monika Horna-Cieślak**
Rzecznik Praw Dziecka
- 2) Pani Katarzyna Kotula**
Sekretarz Stanu
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów